La torre de Maifré

JOSEP TARRÉS I TURON
Enginyer tècnic

Quaderns de la Selva, 20

•

Any 2008

p. 247 a 249

• CENTRE D'ESTUDIS SELVATANS •

L'església de Sant Miquel de Maifré està situada al nord del terme municipal d'Osor, a la riba esquerra del riu Ter i a tocar la carretera que va del Pasteral a Susqueda. A l'altra riba d'aquest riu hi ha les restes d'una construcció de base quadrada que, d'acord amb la recerca preliminar[2] i les consultes fetes a estudiosos, es pot tractar d'una torre antiga, possiblement medieval, que anomeno la torre de Maifré.

Per arribar-hi cal agafar la carretera que porta al pantà de Susqueda per la riba dreta del Ter. Un cop s'ha travessat el riu, es deixa a mà esquerra una abundant mina d'aigua (fonts del Colobrans) i, uns revolts més amunt, també a mà esquerra, es troba una entrada de camí. S'agafa aquest camí de bosc i, després d'una pujada suau d'unes desenes de metres, s'arriba a la petita esplanada, on se situa el que queda de l'antiga construcció. De fet, l'element distintiu més característic d'aquest indret és un impressionant pi que és ben visible en aquest congost del Ter.

Les restes de l'edificació formen una torre de base gairebé quadrada de 5,30 x 5,00 m. En són visibles els murs, de gruix variable entre 1,00 i 1,20 m, amb una alçada variable de 0,50 i 1,20 m. Sembla que la porta d'accés estava a la part que dóna cap al Ter. La façana està alineada amb l'ermita de Sant Miquel de Maifré. També podrien ser d'interès algunes restes de construccions properes que, majoritàriament, es deuen tractar dels murs de pedra seca de les feixes que es devien conrear temps enrere. D'altra banda, la situació de la torre presenta alineacions interessants en relació a altres construccions properes, com les del puig d'Estela.

Tant la torre com l'església de Sant Miquel de Maifré i les cases properes pertanyen al municipi d'Osor. La delimitació dels termes municipals d'Osor i d'Amer en aquesta zona (a banda i banda del riu Ter) presenta unes fronteres ben singulars que són fruit dels assentaments humans. En la seva tesi doctoral,[3] Esteve Pruenca situa el castell de Maifré a la riba dreta del riu Ter, entre Sant Miquel de Maifré i Lloret Salvatge, que es troben a la riba esquerra.

El nonagenari Joan Codina va contribuir a trobar-la. Codina, per la seva edat i memòria, és una de les persones amb més coneixença dels encontorns de Sant Miquel de Maifré. A finals de 2005, quan li vaig demanar pel castell de Maifré, sense dubtar ni un segon s'hi va referir també com a presó i va afirmar que el coneixia. Des de fora de casa seva, a la Codina, em va assenyalar una pineda de

1. Aquesta notícia ha estat possible gràcies al Centre Excursionista Farners, que estimula «la recerca del territori». Animo Xavier Jonquera a publicar les seves troballes a les Guilleries.
2. La bibliografia sobre aquesta construcció és escassa. Tanmateix, la documentació sobre les edificacions properes (església de Sant Miquel de Maifré, la Codina, Colobrans...) podrien aportar alguna informació com, per exemple, la tesi doctoral de Fèlix Bruguera.
3. Cf. el mapa de la pàgina 181. La tesi doctoral de Pruenca està dividida en onze capítols. En els quatre primers es desenvolupa l'àmbit geogràfic, la gènesi, les possessions i els personatges del monestir d'Amer. En els capítols restants –corresponents al segon volum– es desenvolupen diferents aspectes, com l'evolució de la masia, costums medievals... En els volums tercer i quart es troben els 193 documents consultats i, al final, hi ha els índexs onomàstic i toponímic. Seria bo que, d'aquest treball, se'n fes un estudi. Té prous elements d'interès, com els que es refereixen al territori, que són els que m'he mirat. L'arrelament del seu autor al mas de la Pruenca i el coneixement tant de la gent (tradició oral) com del territori, donen al document una frescor que difícilment es troba en les tesis doctorals actuals. Caldria la seva actualització i, en especial, considerar la seva difusió. Finalment, a la pàgina 67 s'indica: «En plan ilustración presentamos para este capítulo un álbum de fotografías de los mansos, iglesias parroquiales y villas que han podido ser identificadas.»

l'altre costat del riu Ter. Amb una precisió sorprenent va comentar: «El 27 d'abril de 1946 hi vaig anar per darrer cop, les parets feien 1,5 metres d'alçada, tenien reixes de ferro i forats.»

Les consultes posteriors a Antoni Pladevall, Rafel Ginebra i Jordi Tura, indiquen que es podria tractar d'una edificació antiga, possiblement medieval, que en no tenir jurisdicció, no ha estat documentada. Amb aquesta notícia es brinda la possibilitat als especialistes que aprofundeixin sobre aquest assumpte.

Bibliografia

Bruguera, Fèlix. *Onomàstica osorenca. Toponímia pretèrita i present dels termes municipal i parroquial d'Osor (La Selva)*. Girona: Universitat de Girona, 2006. [Tesi doctoral]

Pruenca, Esteve. *El dominio territorial del Monasterio de Santa María de Amer (siglos IX-XIV)*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1966. [Tesi doctoral]

Tarrés, Josep. «Terra de llegenda» dins el dossier central «Les Guilleries» de *Descobrir,* 83 (2004), p. 51-55.